

Lees woff 1

| CLAIRE POLDERS *Salto mortale*

VROUWEN

In *Salto mortale*, de derde roman van de Nederlandse schrijfster Claire Polders, nemen vijf vrouwen deel aan een zomercursus in het zuidoosten van Europa. De bedoeling van deze initiatie is dat ze samen het laatmiddeleeuwse kasteel Rochemarie renoveren. Polders heeft bewust gekozen voor een clichématig decor. Deze romantische setting roept voor de lezer immers een amalgaam aan associaties op: van sprookjes en ridderverhalen tot de gothic novel. Wanneer hun docent niet komt opdagen, besluiten de cursisten op eigen houtje met het renovatiewerk van start te gaan. De interactie tussen de vrouwelijke protagonisten mondt al snel uit in een bitsige, verbale machtsstrijd. Alle cursisten blinken uit in hun onvermogen tot communicatie. Ze bekvechten voortdurend, en zelfs ordinaire tafelgesprekken resulteren in hoogoplopende ruzies.

De verhouding tussen schijn en zijn vormt de rode draad in het boek. De personages zijn getroebleerd door hun opvoeding en opteren daarom voor een masker. Zo zwijgt Esther Hartberg in alle toonaarden over haar verleden, terwijl anderen een identiteit verzinnen. Anaïs Bronts doet dat letterlijk: als toneelactrice heeft ze van veinzen haar beroep gemaakt. Simone Jacobs blijkt een journaliste te zijn die zonder medeweten van de anderen een artikel over de cursus wil publiceren. De 17-jarige Zoë van Asten biecht ten slotte op dat ze de dochter van Anaïs is. Gaandeweg worden de personages een voor een ontmaskerd, waardoor ze uiteindelijk met zichzelf en hun verleden in het reine komen. Ze maken als het ware een 'salto mortale' in het ongewisse.

Na een tijdje stuit Anaïs op teksten die door de (afwezige) docent zijn aangebracht over het hele kasteel. De instructies dienen als leidraad voor de renovatie, maar kunnen evengoed als metafictioneel beschouwd worden. Net zoals de cursisten moeite moeten doen om instructies te vinden, spant de actieve lezer zich in om de roman te ontcijferen. Er is dus een opvallende overeenkomst tussen de cursisten en de lezer: de personages renoveren een vervallen kasteel, de lezer interpreteert een gecreëerd verhaal.

Salto mortale bevat ook heel wat wetenschapsfilosofische en metafictionele uitspraken over de verhouding tussen fictie en werkelijkheid. De epistemologische preoccupatie van de personages — hun drang naar begrijpen en ontsluiten — is typisch modernistisch. Als dochter van een filosoof is Simone hier de voornaamste exponent van. Ze schrijft om de feitelijke werkelijkheid te begrijpen, maar dat lukt niet op Rochemarie: "Schrijven heldert niets meer op, het onderstreept alleen hoe merkwaardig de situatie is. Alsof ze alles ter plekke verzint". Het zuivere rationele denken blijkt ontoereikend te zijn om de bovennatuurlijke gebeurtenissen in het kasteel te doorgronden.

Salto mortale is geen originele, maar wel een verdienstelijke roman. De merites van dit uiterst leesbare boek schuilen in de geslaagde filosofische passages en de uitgesproken anticynische ontknoping.

[Glen Fobelets]